

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวและชุมชนในการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในชนบทอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของปัญหาเสพติดต่อครอบครัวในชนบทอีสาน และเพื่อศึกษาหารูปแบบกิจกรรมป้องกันยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ซึ่งผลที่ได้รับคาดว่าจะได้ทราบความรุนแรงของปัญหาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแพร่ระบาดรวมทั้งผลกระทบของปัญหาเสพติดต่อเยาวชน ครอบครัว และชุมชน ศึกษารูปแบบของกิจกรรมป้องกันยาเสพติดจากการมีส่วนร่วม ซึ่งน่าจะนำไปสู่แนวทางให้เยาวชนตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติดและช่วยการรณรงค์ป้องกันและนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับกระบวนการดำเนินการศึกษาใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสารทั้งงานวิจัยและปฏิบัติการในประเด็นที่เป็นหลักทฤษฎีและประเด็นการพัฒนาจากงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลสถิติและแนวทางการดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกำหนดพื้นที่กรณีศึกษาใช้วิธีสำรวจแล้วเลือกพื้นที่และใช้เกณฑ์ในการเลือกชุมชนที่มีการค้าและเสพยาเสพติดสูงเพื่อเป็นตัวแทนชุมชนเมือง 1 ชุมชน และตัวแทนชุมชนชนบท 1 ชุมชน สำหรับตัวแทนทั้ง 2 พื้นที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม เมื่อเลือกพื้นที่แล้วใช้วิธีการศึกษาในระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยเน้นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มกิจกรรมต่างๆ การจัดสนทนากลุ่ม(Focus group Discussion) และใช้การแปรผลทางคุณภาพในเชิงของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและลดปัญหาเยาวชนที่ติดยาเสพติด และจัดเวทีเพื่อนำเสนอสรุปผลข้อมูลในชุมชนร่วมกับชาวบ้านเพื่อหาแนวทางป้องกันการติดยาเสพติดของเยาวชนในชุมชนในอนาคตต่อไป

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุหลักของการเข้ามาของยาเสพติดในชุมชน กรณีชุมชนบ้านคอนโกสมซึ่งเป็นตัวแทนชุมชนชนบท พบว่าสาเหตุหลักของการเข้ามาในชุมชนคือ ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจ การตกงาน และความอ่อนแอหรือความเปราะบางของชุมชน ส่งผลให้กระบวนการค้ายาเสพติดเข้าแทรกได้ง่าย ทั้งๆที่โดยพื้นฐานแล้วก่อนหน้านั้นผู้ค้าหรือผู้เสพไม่มีแนวโน้มว่าจะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้หากไม่มีปัจจัยดังกล่าวเข้ามา ส่วนชุมชนโคกวัดเมือง ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนเมืองนั้น พบว่าเนื่องจากชุมชนเมืองเป็นชุมชนแออัดที่ประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลาย ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงเครือญาติเหมือนชุมชนชนบท ทำให้ยากต่อการปกครองดูแล การเข้ามาครั้งแรกของยาเสพติดมาจากกลุ่มของคนขับรถสลิปล้อเพราะต้องใช้ยาเพื่อไม่ให้ง่วงในขณะที่ขับรถ ต่อมาเริ่มมีคนเอามาขายเรื่อยๆเพราะเริ่มมีการใช้ยาแพร่ระบาดไปยังกลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มขายของสถานีขนส่ง ในที่สุดก็แพร่ไปในกลุ่มเยาวชนและเริ่มแพร่ระบาดมากขึ้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งมีจำนวนผู้ค้าและผู้เส่มากขึ้น สาเหตุที่มีการค้าและเส่มากขึ้นในช่วงนี้เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน คนงานตกงาน การค้าขายซบเซา ต้องกู้เงินนอกระบบก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน ล้นตัวจนไม่สามารถทำงานสุจริตให้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขและฟื้นฟูชุมชนจากผลกระทบของยาเสพติด ได้แก่ ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง กรณีของชุมชนบ้านคอนโกสมผู้นำเคยมีประสบการณ์ในการเสพยามาก่อน และได้กลับใจมาเป็นแกนนำต่อต้าน โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านเชื่อถือ ส่วนของชุมชนโคกวัดเมือง ผู้นำเป็นผู้มีบุคลิกคล่องแคล่ว สามารถเชื่อมโยงเจรจากับตำรวจและหน่วยงานต่างๆ เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งจากคนในชุมชนและหน่วยงานภายนอก การทำงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งสองชุมชนมีทีมงานที่เข้มแข็ง ทั้งกรรมการหมู่บ้านของบ้านคอนโกสม ที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการชุมชนเข้มแข็ง และโครงการจาริต ประเพณีชุมชน กับการปกครอง ส่วน ชุมชนโคกวัดเมือง กรรมการชุมชนแต่ละฝ่ายต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมอย่างเข้มแข็ง มีการเสนอความเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานไปปรับปรุงการทำงานของกรรมการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครอบครัว เด็กและเยาวชนในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้งสองมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครอบครัวและเด็กมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยิ่ง จึงมุ่งกิจกรรมที่เน้นช่วยเหลือครอบครัวให้มีรายได้ ส่งเสริมให้เยาวชนรวมตัวกันทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้ง กีฬา ศิลปวัฒนธรรม คนตรี หรืออาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มและวัย

ข้อเสนอแนะต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ครอบครัวและเยาวชน โดยเน้นกระบวนการให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ในด้านต่างๆ ได้แก่ **ด้านเศรษฐกิจ** ส่งเสริมให้ชาวชุมชนมีทางเลือกอาชีพเพื่อให้มีรายได้มากขึ้น โดยเน้นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้หรือมีผลประโยชน์ตอบแทนในระดับครอบครัว ให้พอเพียงต่อการยังชีพ **ด้านสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน** ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือและความสามัคคีกันของคนในชุมชน ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันที่ดี หากมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามารอบใหม่ **ด้านการส่งเสริมบทบาทเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน** ทั้งด้านอาชีพที่เหมาะสม ด้านกีฬาหรือด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงการมั่วสุมกันในการชักพาไปสู่อบายมุขและยาเสพติด **ด้านกลไกในการดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชน** โดยจัดตั้งกรรมการ 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และครูในโรงเรียน เพื่อวางแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกเยาวชนในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน หมู่บ้าน วัด และโรงเรียน **ด้านส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว** โดยเน้นให้ชาวชุมชนได้ตระหนักถึงวิธีการเลี้ยงดูในทางที่ถูกที่ควร การละวางจากอบายมุขเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ใช้หลักธรรมทางศาสนาเข้ามาปฏิบัติในชีวิต 2) สร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจแก่ชาวชุมชน โดยสร้างแนวความคิดความพอเพียงเพื่อลดล้างค่านิยมและความเคยชินในการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย สมัยที่ชาวบ้านมีรายได้จากการค้าขายมาก 3) หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดควรมีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดของชุมชน และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มบทบาทและเชื่อมต่อการสนับสนุนชุมชนในการดูแลป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนมากขึ้น 4) สนับสนุนการสร้าง “ศูนย์การเรียนรู้ปัญหายาเสพติดในชุมชน” ที่มีบทเรียนจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด เพื่อเป็นการถ่ายทอดปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนแก่เด็กและเยาวชน อย่างต่อเนื่อง 5) สนับสนุนการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่ตระหนักถึงปัญหายาเสพติด ซึ่งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรองรับการกลับของยาเสพติดรอบใหม่ 6) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนกับชุมชนใกล้เคียงและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

The research and development project on the promotion of family and community to prevent youth from drug addicted in rural Isan has aimed to study the impact of drug addicted toward families in rural Isan and try to seek for appropriate patterns to prevent drug addicted depending on the participation of both families and communities. The project hopes to get the information about the level of seriousness of the drug addicted problem and factors influenced to its spreading as well as the impact towards youth, families, and communities. In addition, the project tends to identify the appropriate activities' pattern to prevent drug addicted in participatory manner, which probably leads to encourage youth to realize in the harmful of drug and participate in the campaign on the drug prevention. The pattern will be finally purposed to the related organizations.

The project employs both data collection from related document and field research implementation. The research team has scrutinized the related theoretical, research findings, statistics, and the implementation direction to prevent drug problem to form the project's framework. The project conducts community survey in order to identify the study area. One community with high rate of drug using and trading has been selected to be representative of urban community. Another community has been selected as the representative of rural community. Both communities are in Mahasarakham province. The project employs qualitative techniques by using various techniques such as key informant interview such as communities' leaders and leaders in various groups' activities, participatory observation, and focus group discussion. The content analysis technique has been used in order to identify the appropriate patterns and directions to prevent and reduce the problem of youth drug addicted. The final process is to organize the forum to present the study findings to villagers and work together with them in order to find out the

solution of drug problem and draw out the direction to prevent the youth drug addicted in their own communities in the future.

The study's results indicate that the main factors of drug spreading into the rural community of Ban Kosum representing the rural community are stemmed from the country's economic crisis, many people lost of jobs, and the weakness of community. Consequently, the drug has easily spread into the community, though basically and initially, both drug traders and users existing in the community have shown no sign to involve with drug at earlier period. On the other hand, Kok Wat Muang community, an urban community representative, is a slum community consisting of various types of people from various places. People do not have kin relationship like those in rural community and they live independently from each other. Therefore, it is difficult to govern and take care off. The drug first came into the community through the truck drivers since they used the drug to keep them awake while they were driving. Then, the drug trading has been spread since the drug using have been spread to workers, traders in bus station and finally to the youth group. The drug using has been highly spread during economic crisis. The numbers of both traders and users have increased since the economic crisis affected to the employment situation. Many workers have been laid off and the trading has been no more prosperous. Consequently, they have to borrow money from informal moneylenders with high interest rate. They can no longer work in honest way since they cannot earn enough money to pay back the loan.

Based on research's findings, there are various factors contributing to the successful of solving drug problem and reconstructing community. **Strong community's leaders.** A crucial leader of Ban Don Kosum community has experienced as drug addict. He gave up and become a core person to fight against drug. Since local policemen supported him, other villagers respected him. Meanwhile, a leader of Kok Wat Muang community is an active person, he can coordinate with policemen and other related offices. Therefore, people in community and outsiders such as officers from various organizations trust and believe in him. **Participatory working group.** Both communities have strong communities' committee members. Committee members of Don Kosum community have been actively participated in Strong Community Project and Community Conservation and Administration. Each committee members of Kok Wat Muang community work actively in each task assigned by the resolution from the committee meeting. They actively propose their opinion as well as listen carefully to other people opinion in order to improve the community committee into a concrete working performance. **Realizing in the significant of the development**

of family, children and youth in community. Leaders of both communities agree to the idea that families and children are significant in solving the problem of drug addict. Therefore, they emphasize on activities which can create income to assist children' families. They promote youth in their communities to gather into groups and carry out various kinds of activities no matter sports, arts and culture, music or occupation based on their age and group appropriately.

Suggestions for communities and related organizations

1) Strengthening community, family, and youth. The process should encourage community to be self-reliance in various aspects. *Economic aspect.* The scheme should promote community's members to have more occupational alternative in order to gain more income by emphasizing on occupation, which can really generate income or compensation in household level to earn their own living sufficiently. *Social and community participation aspect.* Promote and support the community participation activities in order to create cooperation and harmony among community's members. To have harmony and cooperation among community's members can protect community from harmful of drug if there is a new spread of drug existing. *Promotion on roles of children and youth to participate in activities together.* The activities should focus on appropriate occupational, sports, or arts and culture so that children and youth will spend their time worthily. The activities should avoid them not to participate in immoral activities or drug. *Mechanism of children and youth attendant in community.* The tripartite committee (community's leaders, Buddhist monks, and local school teachers) should be set up in order to create a direction to encourage youth to spend their spare time usefully and participate in development activities in their community, temples, and schools. *Promote household to have homely atmosphere.* It is significant to make community members realize in the right and appropriate way to bring up their children. Adults would give up vicious performance so that they would be good examples for their children. They should employ Buddhist philosophy to practice in their everyday life. **2) Create community's members spiritual immunity.** The scheme aims to create the concept of sufficiency living style in order to eradicate the popularity of luxury and the habit of spending too much. People got used to perform in luxurious way when they still engaged in drug trading since they gained big amount of money from this illegal trading. **3) To solve the problem of drug, related organizations concerning drug solving have to continuously and regularly support communities to carry out drug resistance activities.** Furthermore, local governmental

organizations should play more crucial part in coordinating and supporting community to play more active role in drug prevention activities. **4) To support the building up of “Learning Center of Drug Problem in Community”.** The experience of community facing with the drug spreading should be made into lesson in order to give children and youth in the community to have knowledge on the significant of drug problem and solving directions continuously. **5) To support the building up of new leaders who have conscious of drug problem.** The new leaders should have knowledge and better understanding of drug situation in community in order to find the way to resist the return of drug spread. **6) Set up the network of awareness on drug spreading.** The network should include people living in the community, the neighboring communities as well as related governmental organizations.